

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Ewaluator programów edukacji (235102)

Wizytatorzy i specjaliści metod nauczania

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Ewaluator programów edukacji (235102)

Wizytatorzy i specjaliści metod nauczania

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Ewaluator programów edukacji (235102)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [74]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): https://pixabay.com/get/ea37b80e2ff7093ed1534705fb0938c9bd22ffd41cb216489df0c97da6/analytics-3291738_1920.jpg [dostęp: 31.10.2018].

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU.....	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD.....	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący	3
2. OPIS ZAWODU	4
2.1. Synteza zawodu	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji.....	7
2.7. Zawody pokrewne.....	8
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE.....	8
3.1. Zadania zawodowe	8
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Ewaluowanie programów edukacji	9
3.3. Kompetencje społeczne	11
3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	11
3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji	12
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO	12
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	12
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.....	13
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	14
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie	14
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	15
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE.....	15
7. SŁOWNIK POJĘĆ	16
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze).....	16
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe).....	19

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Ewaluator programów edukacji 235102

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Ewaluator.
- Metodyk.
- Nauczyciel doradca.
- Weryfikator.
- Wizytator.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- Education methods specialists.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja P – Edukacja.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Małgorzata Góralczyk – Szkoła Podstawowa im. Janiny Sieklickiej, Czernice Borowe.
- Agnieszka Pietryka – Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa.
- Jolanta Religa – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Hanna Całuń-Swat – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Dorota Koprowska – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Danuta Jasińska – Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Wydział w Płocku.
- Elżbieta Sałata – Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego, Radom.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Jolanta Gajda – Stowarzyszenie Aktywnych Szkół Ponadgimnazjalnych, Gliwice.
- Małgorzata Lotko – Polskie Towarzystwo Towaroznawcze, Oddział Mazowiecki, Radom.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Ewaluator¹⁰ programów edukacji prowadzi badania ewaluacyjne, mające na celu doskonalenie procesu wdrażania różnego typu programów edukacji¹⁶, w tym programów nauczania i szkolenia, programów profilaktycznych, wychowawczych. Dokonuje ich ewaluacji⁴ zgodnie z wyznaczonymi celami, w odniesieniu do określonych kryteriów ewaluacji¹² oraz z wykorzystaniem zróżnicowanych metod badawczych.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Ewaluator programów edukacji wykonuje pracę w zakresie planowania badania ewaluacyjnego, jego przeprowadzenia oraz formułowania wniosków dotyczących programów edukacji. Ewaluacja może dotyczyć takich elementów programu edukacji jak dokumenty, działania, procesy, osoby, rezultaty.

Ewaluator działa na zlecenie różnych podmiotów zaangażowanych w zapewnianie jakości programów edukacji. W zależności od relacji ewaluatora i zlecającego badanie, wyróżnia się następujące rodzaje ewaluacji: wewnętrzną, zewnętrzną lub autoewaluację¹.

Efektom pracy ewaluatora programów edukacji są raporty zawierające wyniki z przeprowadzonych badań oraz wnioski i rekomendacje (na życzenie zamawiającego) służące poprawie i doskonaleniu prowadzonych działań. Praca ewaluatora wymaga współpracy zarówno z zamawiającym badanie, jak i z różnymi grupami uczestników i odbiorców programu edukacji¹⁴.

WAŻNE:

Ewaluator powinien prowadzić badania niezależnie, w sposób obiektywny odnosić się do pozyskanych danych, wyników analiz, nie ulegać wpływom zleciodawców.

Sposoby wykonywania pracy

Ewaluator programów edukacji jest zawodem o charakterze badawczym. W ramach prowadzonych prac, ewaluator programów edukacji stosuje metody i procedury działania polegające m.in. na:

- planowaniu i organizowaniu badań ewaluacyjnych,
- gromadzeniu niezbędnych danych, dokonywaniu ich selekcji oraz analiz,
- opracowywaniu wyników oraz sporządzaniu raportów ewaluacyjnych¹⁸,
- przygotowywaniu prezentacji wyników przeprowadzonego badania,
- formułowaniu wniosków i rekomendacji służących podniesieniu jakości usług edukacyjnych realizowanych na podstawie ewaluowanych programów.

Zakres pracy ewaluatora programów edukacji zależy od rodzaju ewaluowanego programu, celu prowadzonej ewaluacji i podmiotu zlecającego przeprowadzenie ewaluacji. Sposób wykonywania pracy zależy też od rodzaju i czasu prowadzonej ewaluacji, np. czy ewaluacja odbywa się przed

wdrożeniem programu (tzw. ewaluacja ex-ante⁵), w trakcie realizacji programu (ewaluacja mid-term /on-going⁷), czy też po zakończeniu realizacji programu (ewaluacja ex-post⁶).

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Ewaluator programów edukacji wykonuje swoją pracę zarówno w budynkach (głównie w biurach, salach dydaktycznych instytucji edukacyjnych), jak i w terenie, podczas badań środowiska, w którym realizowane są programy edukacyjne.

Część pracy, wykonywana przez ewaluatora w biurze, odbywa się w pozycji siedzącej.

Praca ewaluatora wymaga podróży służbowych, związanych ze zbieraniem informacji oraz prezentowaniem wyników ewaluacji programu edukacyjnego.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Ewaluator programów edukacji w działalności zawodowej wykorzystuje typowe urządzenia biurowe (drukarka, skaner, faks, telefon, dyktafon) oraz komputer z oprogramowaniem, umożliwiającym m.in.:

- przygotowanie dokumentów, pism, narzędzi badawczych, raportów,
- opracowywanie wyników badań ewaluacyjnych oraz przygotowywanie na ich podstawie prezentacji,
- korzystanie z zasobów internetu,
- komunikowanie się w toku badania ewaluacyjnego.

Organizacja pracy

Ewaluator programów edukacji może być pracownikiem etatowym lub pracować na zlecenie, jako pracownik zewnętrzny. Wykonuje swoje zadania zawodowe w ramach obowiązującego go wymiaru czasu pracy – zgodnie z umową z zatrudniającym lub zlecniodawcą. Czas pracy uzależniony jest m.in. od formy zatrudnienia, liczby zleceń, zakresu pracy koniecznej, aby przygotować się do realizacji otrzymanego zadania.

Bez względu na formę zatrudnienia godziny pracy ewaluatora programów edukacji są zwykle nieregularne, zależne od potrzeb danej jednostki organizacyjnej (zatrudniającej lub zlecającej pracę). W przypadku samozatrudnienia czas pracy jest również nieregularny, zależy od samego ewaluatora i liczby przyjętych do realizacji badań ewaluacyjnych.

Osoby zatrudnione w tym zawodzie pracują zwykle indywidualnie, samodzielnie organizując własną pracę. W przypadku pracy zespołowej, za organizację pracy zespołu ewaluatorów opowiada wyznaczona osoba.

WAŻNE:

Praca ewaluatora programów edukacji zazwyczaj musi być wykonana w ściśle określonym czasie, niezbędnym do podjęcia ewentualnych działań wskazanych we wnioskach czy rekomendacjach.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Zagrożenia dla **ewaluatora programów edukacji** związane z pracą biurową (przy monitorze komputera), to np. pogorszenie wzroku, obciążenia kręgosłupa (długie przebywanie w pozycji siedzącej). W trakcie realizacji samych badań ewaluacyjnych mogą wystąpić sytuacje stresowe spowodowane niechęcią respondentów do udziału w badaniu lub próbami wywierania wpływu na rezultat badań.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **ewaluatora programów edukacji** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- ostrość słuchu,
- ostrość wzroku,
- dobra pamięć,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- spostrzegawczość;

w kategorii sprawności i zdolności

- zdolność koncentracji uwagi,
- rozumowanie logiczne,
- łatwość wypowiedzania się w mowie i/lub w piśmie,
- zdolność skutecznego przekonywania,
- łatwość przerzucania się z jednej czynności na drugą,
- zdolność podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- zdolność do przestrzegania reguł, przepisów i standardów;

w kategorii cech osobowościowych

- niezależność,
- samodzielność,
- asertywność,
- ciekawość,
- dokładność,
- samokontrola,
- systematyczność,
- dyspozycyjność,
- niezależność,
- rzetelność,
- dokładność,
- gotowość do prezentowania wyników swojej pracy,
- gotowość nawiązywania kontaktu z ludźmi i współdziałania.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.3. Kompetencje społeczne; 3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Ze względu na charakter pracy i zakres obowiązków, przede wszystkim bezpośrednie kontakty z ludźmi, w zawodzie **ewaluator programów edukacji** wymagane są: dobry (lub odpowiednio skorygowany) wzrok i słuch oraz prawidłowa wymowa. Przeciwwskazaniem do pracy w zawodzie jest niepełnosprawność intelektualna i choroby psychiczne. Niepełnosprawność ruchowa ograniczająca mobilność ewaluatora programów edukacji w sposób istotny może być czynnikiem utrudniającym realizację zadań związanych ze zbieraniem danych w terenie.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie **ewaluator programów edukacji** nie ma ustalonych wymagań odnośnie poziomu wykształcenia. Najczęściej oczekiwane jest wykształcenie wyższe, co najmniej I stopnia. Najlepsze przygotowanie do pracy w zawodzie powinny dać następujące kierunki studiów: socjologia, pedagogika, psychologia, organizacja i zarządzanie, ekonomia.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Podjęcie pracy w zawodzie **ewaluator programów edukacji** ułatwia posiadanie dyplomu ukończenia co najmniej I stopnia studiów wyższych. Jeśli program ukończonych studiów nie obejmował tematyki planowania i prowadzenia badań ewaluacyjnych, zaleca się studia podyplomowe w tym obszarze tematycznym, np. w specjalności: ewaluacja, zapewnianie jakości w edukacji, zarządzanie oświatą, nadzór pedagogiczny. Dobre podstawy powinny zapewnić też kursy zawodowe w zakresie prowadzenia badań ewaluacyjnych. Korzystne jest posiadanie wiedzy interdyscyplinarnej, łączącej kilka z wymienionych wyżej dziedzin.

WAŻNE:

Zawód **ewaluator programów edukacji** wymaga systematycznego śledzenia prawa oświatowego i uwzględniania w prowadzonym badaniu ewaluacyjnym roli oraz zadań instytucji, która zleca wykonanie badania ewaluacyjnego.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

W zawodzie **ewaluator programów edukacji** nie występuje tradycyjna ścieżka awansu zawodowego. Wraz ze zdobywaniem doświadczenia zawodowego w realizacji kolejnych badań, ewaluator buduje swoją rangę i prestiż w środowisku branżowym, co w sposób bezpośredni przekłada się na jego pozycję na rynku pracy.

Ewaluator programów edukacji prowadzący własną działalność gospodarczą może zatrudniać innych ewaluatorów. Jego zadania będą wtedy obejmowały dodatkowo typowe zadania kierownicze (planowanie, nadzór i kontrolę).

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) w zawodzie **ewaluator programów edukacji** nie ma możliwości potwierdzania kompetencji zawodowych w toku edukacji formalnej.

Alternatywną formą potwierdzania kompetencji są dyplomy ukończenia studiów w obszarze nauk społecznych, ekonomicznych lub pokrewnych.

Kompetencje przydatne w pracy ewaluatora programów edukacji potwierdzają dodatkowo:

- dyplomy ukończenia studiów podyplomowych z tematyki ewaluacji, zarządzania, ekonomii, nadzoru pedagogicznego, zarządzania oświatą, socjologii,
- certyfikaty i zaświadczenia zdobywane w toku edukacji pozaformalnej (np. szkolenia z zakresu metodyki badań społecznych, zapewnienia jakości w edukacji, pomiaru dydaktycznego¹⁵ itp.),
- rekomendacje i inne formy potwierdzające należyte wykonanie badań ewaluacyjnych (portfolio ewaluatora).

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **ewaluator programów edukacji** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Nauczyciel doradca metodyczny	235105
Wizytator	235109
Specjalista do spraw zarządzania w oświacie	235913

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **ewaluator programów edukacji** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Opracowywanie planu ewaluacji programu edukacyjnego.
- Z2 Gromadzenie danych ilościowych i jakościowych w toku procesu ewaluacji programu edukacyjnego.
- Z3 Analizowanie danych i opracowywanie wyników badań ewaluacyjnych.
- Z4 Przygotowywanie raportów z badań ewaluacyjnych i ich prezentowanie różnym grupom odbiorców.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Ewaluowanie programów edukacji

Kompetencja zawodowa Kz1: Ewaluowanie programów edukacji obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Opracowywanie planu ewaluacji programu edukacyjnego	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> Pojęcie ewaluacji i jej rodzaje, z uwzględnieniem różnych kryteriów (np. <u>ewaluacja zewnętrzna</u>⁹ /<u>wewnętrzna</u>⁸, ewaluacja przed/ w trakcie/ po); Cele prowadzenia ewaluacji programów edukacji; Kryteria ewaluacji, np. trwałość, skuteczność, efektywność, wpływ, trwałość; Zasady formułowania pytań ewaluacyjnych; Metody badawcze wykorzystywane na różnych etapach ewaluacji, np.: analiza dokumentów, sondaż diagnostyczny, wywiad (indywidualny, grupowy), obserwacja; Narzędzia badawcze wykorzystywane w ewaluacji, w tym kwestionariusze ankiet, scenariusze wywiadów; Zasady prawno-organizacyjne funkcjonowania instytucji realizującej ewaluowane programy edukacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> Planować proces ewaluacji, w tym wyznaczać jego cele, zakres, opracowywać <u>harmonogram ewaluacji</u>¹¹; Formułować <u>pytania ewaluacyjne</u>¹⁷ w oparciu o kryteria ewaluacji; Wyznaczać teren badań ewaluacyjnych i grupy badawcze; Dobierać i stosować metody prowadzenia ewaluacji w zależności od celu, specyfiki terenu badań (rodzaju instytucji poddawanych badaniu) i grup badawczych (osób objętych badaniami); Dobierać narzędzia badania ewaluacyjnego, z uwzględnieniem celów badania oraz rodzaju danych planowanych do zebrania; Opracowywać narzędzia badań ewaluacyjnych (w tym kwestionariusze ankiet, scenariusze wywiadów); Uwzględniać prawno-organizacyjne zasady funkcjonowania instytucji oraz ich wpływ na ewaluowany program edukacji.

Z2 Gromadzenie danych ilościowych i jakościowych w toku procesu ewaluacji programu edukacyjnego	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> Elementy programu edukacyjnego (cele kształcenia, treści nauczania, zakładane osiągnięcia uczniów, procedury osiągania celów, propozycje oceny postępów ucznia); Rodzaje danych pozyskiwanych w toku badań ewaluacyjnych, w tym dane ilościowe i jakościowe, <u>pierwotne</u>² i <u>wtórne</u>³; Zasady gromadzenia danych ilościowych i jakościowych pozyskiwanych w badaniach ewaluacyjnych, w tym zasadę <u>triangulacji</u>¹⁹; Sposoby selekcji i porządkowania danych ilościowych i jakościowych pozyskiwanych w badaniach ewaluacyjnych; Zasady organizacji pracy w badanych instytucjach; Zasady etyki zawodowej ewalatora programów edukacji, w tym zachowanie tajemnicy służbowej oraz zachowania bezstronności; Regulacje prawne dotyczące gromadzenia 	<ul style="list-style-type: none"> Posługiwać się strukturą programu edukacyjnego w procesie ewaluacyjnym; Analizować dokumentację związaną z ewaluowanym programem; Nawiązywać kontakt z uczestnikami badania, w celu sprawnego przeprowadzenia badania ewaluacyjnego; Dobierać rodzaje danych i sposoby ich pozyskiwania, zgodnie z celem badania ewaluacyjnego; Gromadzić dane ilościowe i jakościowe z zachowaniem dbałości o wiarygodność i rzetelność uzyskiwanych informacji (triangulacja metod) oraz z poszanowaniem praw osób badanych; Porządkować dane ilościowe i jakościowe celem przygotowania analizy; Stosować w praktyce zasady etyki zawodowej, w szczególności dotyczące bezstronności,

<p>i przechowywania danych osobowych uczestników badań ewaluacyjnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> Regulacje prawne dotyczące systemów edukacji szkolnej i pozaszkolnej. 	<p>zachowania tajemnicy służbowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> Stosować w praktyce przepisy w zakresie ochrony danych osobowych; Stosować przepisy prawne dotyczące edukacji szkolnej i pozaszkolnej.
---	--

Z3 Analizowanie danych i opracowywanie wyników badań ewaluacyjnych

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> Metody analizy danych ilościowych i jakościowych, w tym analizy statystyczne; Narzędzia opracowywania wyników badań ewaluacyjnych np. arkusze kalkulacyjne, wykresy graficzne itp.; Zasady opracowywania wyników w zależności od celów i rodzaju ewaluacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Dobierać metody skutecznego prowadzenia analizy danych ilościowych i jakościowych, zgodnie z przyjętymi celami ewaluacji; Dobierać i stosować narzędzia opracowywania wyników badań ewaluacyjnych w zależności od celów ewaluacji; Dobierać i stosować narzędzia opracowywania wyników badań ewaluacyjnych z uwzględnieniem specyfiki grupy odbiorców; Wnioskować na podstawie analizy zgromadzonych danych, ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności wskazywania mocnych i słabych stron ewaluowanego programu.

Z4 Przygotowywanie raportów z badań ewaluacyjnych i prezentowanie ich różnym grupom odbiorców

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> Zasady analizy i opracowywania wyników z badań ewaluacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem zasady neutralności ewaluatora; Rodzaje raportów prezentujących poszczególne etapy ewaluacji (np. wstępny, częściowy, końcowy); Zasady prezentacji wniosków z badania ewaluacyjnego w formie pisemnej i ustnej (przejrzystość struktury, spójność i logika prezentowanych treści, prostota i zrozumiałość stosowanego języka itp.); Zasady formułowania wniosków z badania ewaluacyjnego (precyzja, szczegółowość, konieczność uzasadnienia); Zasady przygotowania rekomendacji na podstawie sformułowanych wniosków; Zasady organizowania spotkań, podczas których prezentowany jest raport z ewaluacji; Odbiorców i interesariuszy badanych programów edukacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Opracowywać wyniki z badań ewaluacyjnych, w tym raporty z ewaluacji w sposób czytelny, logiczny i zrozumiały oraz z zachowaniem zasady neutralności ewaluatora; Opracowywać raporty z ewaluacji z uwzględnieniem etapu badania (wstępny, częściowy, końcowy); Formułować wnioski na podstawie uzyskanych wyników badań w sposób precyzyjny, ze szczegółowym uzasadnieniem; Opracowywać rekomendacje zgodnie z zakresem działań poszczególnych interesariuszy, czy odbiorców badania ewaluacyjnego; Prezentować wnioski z badania ewaluacyjnego w formie pisemnej i ustnej w sposób przejrzysty, spójny, logiczny i zrozumiały; Organizować spotkania, podczas których prezentowany jest raport z ewaluacji; Dostosowywać treść i formę prezentacji wyników ewaluacji w zależności od grupy odbiorców; Komunikować się z uczestnikami spotkań, z zachowaniem zasad kultury osobistej, profesjonalizmu zawodowego, wzajemnego szacunku.

3.3. Kompetencje społeczne

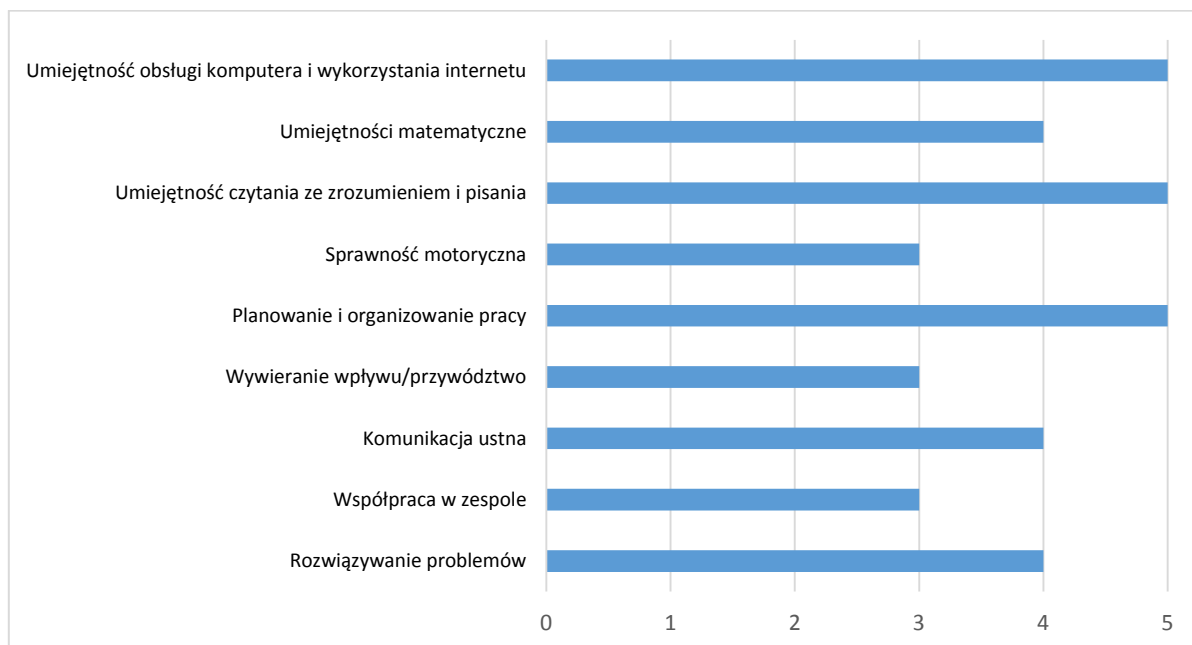
Pracownik w zawodzie **ewaluator programów edukacji** powinien mieć kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki własnych działań w obszarze ewaluacji programów edukacji.
- Podejmowania samodzielnych decyzji dotyczących ewaluacji programu edukacyjnego.
- Stosowania zasady bezstronności i nieulegania wpływom, czy lobbingowi różnych grup interesariuszy zaangażowanych w procesy ewaluacji.
- Prezentowania wyników badań oraz przygotowywanych rekomendacji w sposób bezstronny.
- Kierowania się zasadami etyki zawodowej, w tym przestrzegania zasad uczciwości, rzetelności, poufności.
- Radzenia sobie ze stresem (np. w relacjach z różnymi grupami odbiorców prowadzonych badań ewaluacyjnych).
- Wykonywania pracy pod presją czasu.
- Tworzenia i utrzymywania właściwych relacji z klientami.
- Rozwijania kompetencji osobistych i zawodowych, w tym ustawicznego aktualizowania i podwyższania swoich kwalifikacji jako ewaluatora programów edukacyjnych.

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego wagę kompetencji kluczowych dla zawodu **ewaluator programów edukacji**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **ewaluatora programów edukacji**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **ewaluator programów edukacji** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Ewaluator programów edukacji może znaleźć pracę w:

- jednostkach administracji państwowej i samorządu terytorialnego, w tym sprawujących nadzór pedagogiczny¹³,
- publicznych i niepublicznych instytucjach edukacyjnych zajmujących się opracowywaniem i wdrażaniem programów edukacji (np. szkołach wszystkich szczebli dla dzieci, młodzieży i dorosłych, placówkach doskonalenia nauczycieli, placówkach edukacji pozaformalnej, organizacjach pozarządowych),
- firmach usługowo-doradczych,
- jednostkach badawczych, rozwojowych, naukowych.

Ewaluator programów edukacji może być zatrudniony w wymienionych wyżej instytucjach jako pracownik etatowy. Często pracuje jednak jako ekspert zewnętrzny realizując zlecenia na wykonanie konkretnych badań ewaluacyjnych. Może także prowadzić własną działalność, oferując w ramach świadczonych usług wybrane rodzaje badań oraz (na życzenie zlecającego) opracowywanie rekomendacji.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy**:
<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку->

praca
Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>
Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
<http://zielonalinia.gov.pl>
Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl
Portal EU Skills Panorama:
<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>
Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
<https://eures.praca.gov.pl>
<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Uzyskanie wykształcenia preferowanego do pracy w zawodzie **ewaluator programów edukacji** umożliwiają uczelnie wyższe zarówno publiczne, jak i niepubliczne w ramach kształcenia formalnego pierwszego i drugiego stopnia, w obszarze nauk społecznych (np. na kierunkach socjologia, psychologia, pedagogika) i ekonomicznych (np. zarządzanie).

Szkoły wyższe oferują również studia podyplomowe np. w zakresie ewaluacji i nadzoru pedagogicznego, badań socjologicznych itp.).

Szkolenie

Na rynku dostępna jest oferta publicznych i niepublicznych instytucji szkoleniowych oraz stowarzyszeń branżowych organizujących szkolenia:

- umożliwiające uzupełnienie ogólnych kompetencji **ewaluatora programów edukacji** w zakresie organizacji systemu edukacyjnego w Polsce, zmian w prawie oświatowym, zarządzania placówkami edukacyjnymi, itp.,
- umożliwiające poszerzenie kompetencji przydatnych w samym prowadzeniu badań ewaluacyjnych – są to np. szkolenia, obejmujące tematykę nowych metod, narzędzi badawczych, prezentacji wyników ewaluacji.

Instytucje szkoleniowe prowadzą szkolenia dotyczące kompetencji niezbędnych w wykonywaniu zadań ewaluatora programów edukacji w formie krótkich kursów lub dłuższych szkoleń. Przykładowe zakresy tematyczne:

- kurs ewaluacji i pomiaru pedagogicznego,
- akademia trenera – kurs trenerski;
- badania ewaluacyjne dla kultury,
- praktyczne aspekty przygotowania raportu ewaluacyjnego z ewaluacji wewnętrznej,
- kuźnia ewaluacji.

Z reguły organizatorzy tych szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.gov.pl/web/edukacja/ksztalcenie-zawodowe>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<https://zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Wynagrodzenie (2018 r.) osób pracujących w zawodzie **ewaluator programów edukacji** wynosi przeciętnie około 4000 zł brutto miesięcznie. Należy zwrócić uwagę, że zarobki w tym zawodzie mogą być bardzo zróżnicowane, w zależności m.in. od:

- rodzaju i zakresu wykonywanych badań ewaluacyjnych (cel badania ewaluacyjnego, zakres gromadzonych danych, itp.),
- rodzaju jednostki organizacyjnej zatrudniającej ewaluatora,
- sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- stażu pracy, doświadczenia ewaluatora prowadzącego badanie.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczecblach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **ewaluator programów edukacji** możliwe jest zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami. Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza stania i chodzenia, w tym samodzielnego przemieszczania się podczas zbierania danych ewaluacyjnych,

- z niewielką dysfunkcją kończyn górnych (05-R), która nie wyklucza wykonywania precyzyjnych czynności,
- z dysfunkcją narządu wzroku (04-O), jeśli posiadana wada jest odpowiednio skorygowana szklami optycznymi lub kontaktowymi zapewniającymi ostrość widzenia,
- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), jeżeli posiadana niepełnosprawność jest korygowana aparatem słuchowym.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10. 2018 r.

- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych. (Dz. U. poz. 1000, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 i 1149, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

Literatura branżowa:

- Babbie E.: Badania społeczne w praktyce. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- Bienias S., Strzęboszewski P., Opałka E. (red.): Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
- Frankfort-Nachmias C., Nachmias D.: Metody badawcze w naukach społecznych. Zysk i s-ka, Poznań 2001.
- Galant A.: Ewaluacja programu nauczania. „Trendy”, nr 2/2012.
- Goćłowska A. (red.): Ewaluacja zewnętrzna. Poradnik wizytatora. Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2013.
- Jaskuła S.: Ewaluacja społeczna w edukacji. Impuls, Kraków 2018.
- Mazurkiewicz G. (red.): Ewaluacja w nadzorze pedagogicznym. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2010.
- Nawojczyk M.: Przewodnik po statystyce dla socjologów. SPSS Polska, Kraków 2002.
- Niemierko B. (red.): Ewaluacja w edukacji. PTDE, Kraków 2011.
- Okoń W.: Nowy słownik pedagogiczny. Wyd. 3 popr. i uzup. Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2001.
- Tołwińska-Królikowska E. (red.): Autoewaluacja w szkole. ORE, Warszawa 2010.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Portal edukacyjny Edurada: <https://edurada.pl/artykuly/organizacja-ewaluacji-wewn-trznej-w-szkole-2>
- Portal Ministerstwa Edukacji Narodowej: <https://www.gov.pl/web/edukacja>
- Portal Ośrodka Rozwoju Edukacji: <https://www.ore.edu.pl>
- Portal Polskiego Towarzystwa Ewaluacyjnego: <http://pte.org.pl>
- Standardy ewaluacji: http://pte.org.pl/wp-content/uploads/2015/08/Standardy_ewaluacji_PTE.pdf
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- System Ewaluacji Oświaty: <https://www.npseo.pl/data/documents/2/193/193.pdf>
- Stowarzyszenie Pracownia Etnograficzna: <https://etnograficzna.pl/ewaluacja-co-to-jest-i-jak-to-sie-robi>
- System Ewaluacji Oświaty: <https://www.npseo.pl/action/externalevaluation>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosc/wyszukiwarka-opisow-zawodow>
- Zasoby wiedzy Polskiego Towarzystwa Ewaluacyjnego: <http://pte.org.pl/o-ewaluacji>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.

Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.

Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: <ul style="list-style-type: none"> – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Autoewaluacja	Ewaluacja realizowana przez podmiot znajdujący się w strukturach organizacyjnych ewaluowanego przedsięwzięcia.	Zasoby wiedzy Polskiego Towarzystwa Ewaluacyjnego: http://pte.org.pl/o-ewaluacji [dostęp: 31.10.2018]
2	Dane pierwotne	Dane zebrane bezpośrednio od respondentów, jako odpowiedź na pytanie badawcze zadane w ankiecie lub w trakcie wywiadu.	Bienias S., Strzęboszewski P., Opałka E.(red.): Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej. MRR, Warszawa 2012.
3	Dane wtórne	Dane zebrane w toku wcześniejszych analiz lub pochodzące z dokumentów źródłowych istniejących przed rozpoczęciem badania ewaluacyjnego.	Bienias S., Strzęboszewski P., Opałka E.(red.): Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej. MRR, Warszawa 2012
4	Ewaluacja	Proces zbierania, analizowania i wartościowania danych w celu dostarczenia wiedzy niezbędnej do podjęcia decyzji dotyczących przyszłych działań. Ewaluacja może dotyczyć dokumentów, działań, procesów, osób, rezultatów itp. Ewaluacja jest procesem ciągłym, a jej wyniki służą poprawie i doskonaleniu prowadzonych działań.	Encyklopedia zarządzania https://mfiles.pl/pl/index.php/Badanie_ewaluacyjne [dostęp: 31.10.2018]
5	Ewaluacja ex-ante	Ewaluacja przeprowadzana przed działaniem ma ocenić trafność zamierzonych przedsięwzięć zgodnie z celami programu.	Standardy ewaluacji: http://pte.org.pl/wp-content/uploads/2015/08/Standardy_ewaluacji_PTE.pdf [dostęp 31.10.2018]
6	Ewaluacja ex-post	Ewaluacja przeprowadzana po zakończeniu programu, ma na celu zbadanie długotrwałych rezultatów, a także ocenia realizację poszczególnych etapów oraz stopień realizacji zakładanych celów.	Standardy ewaluacji: http://pte.org.pl/wp-content/uploads/2015/08/Standardy_ewaluacji_PTE.pdf [dostęp 31.10.2018]
7	Ewaluacja mid-term (on going)	Ewaluacja podczas trwania projektu, ocenia osiągnięte etapy, produkty, rezultaty. Daje możliwość modyfikacji działania tak, aby lepiej spełniło zamierzone cele.	Standardy ewaluacji: http://pte.org.pl/wp-content/uploads/2015/08/Standardy_ewaluacji_PTE.pdf [dostęp 31.10.2018]
8	Ewaluacja wewnętrzna	Ewaluacja realizowana przez podmiot znajdujący się w strukturach organizacyjnych Zlecającego, jednakże zachowująca niezależność wobec ewaluowanego przedsięwzięcia.	Zasobów wiedzy Polskiego Towarzystwa Ewaluacyjnego: http://pte.org.pl/o-ewaluacji [dostęp: 31.10.2018]
9	Ewaluacja zewnętrzna	Ewaluacja realizowana przez podmiot niezależny, zewnętrzny wobec Zlecającego oraz ewaluowanego przedsięwzięcia.	Zasobów wiedzy Polskiego Towarzystwa Ewaluacyjnego: http://pte.org.pl/o-ewaluacji [dostęp: 31.10.2018]
10	Ewaluator	Osoba realizująca ewaluację – w tym realizująca przynajmniej jedno z następujących zadań: przygotowanie koncepcji ewaluacji, opracowanie metodologii badania, przygotowanie narzędzi badawczych, zbieranie danych, analiza i opracowanie wyników, formułowanie wniosków i rekomendacji.	Standardy ewaluacji: http://pte.org.pl/wp-content/uploads/2015/08/Standardy_ewaluacji_PTE.pdf [dostęp 31.10.2018]
11	Harmonogram ewaluacji	Dokument, który zawiera przedmiot ewaluacji, cele ewaluacji, pytania badawcze, metody badawcze, grupę badawczą, odbiorców ewaluacji, czas przeprowadzenia ewaluacji, sposób upowszechniania raportu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki

12	Kryteria ewaluacji	System wartości, do którego odwołuje się ewaluator na każdym etapie swoich badań. Rodzaj standardów, według których poddaje się ocenie dane przedsięwzięcie. Najczęściej stosowane kryteria ewaluacji: <ul style="list-style-type: none"> – Trafność (relevance), – Efektywność (efficiency), – Skuteczność (effectiveness), – Oddziaływanie/wpływ (impact), – Trwałość efektów (sustainability). 	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://pte.org.pl/o-ewaluacji [dostęp 31.10.2018]
13	Nadzór pedagogiczny	Polega na: <ol style="list-style-type: none"> 1) ocenianiu stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół, placówek i nauczycieli; 2) analizowaniu i ocenianiu efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek; 3) udzielaniu pomocy szkołom i placówkom, a także nauczycielom w wykonywaniu ich zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych; 4) inspirowaniu nauczycieli do poprawy istniejących lub wdrożenia nowych rozwiązań w procesie kształcenia, przy zastosowaniu innowacyjnych działań programowych, organizacyjnych lub metodycznych, których celem jest rozwijanie kompetencji uczniów. 	http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170000059/U/D20170059Lj.pdf [dostęp 31.10.2018]
14	Odbiorcy programów edukacyjnych	Organizacje, instytucje oraz osoby indywidualne, które biorą czynny udział w projektowaniu, realizacji programu oraz mogą być bezpośrednio zainteresowane efektami wdrażania programu i wynikami jego ewaluacji.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
15	Pomiar dydaktyczny	Zastosowanie ścisłych metod sprawdzania osiągnięć uczniów (studentów) w celu ustalenia, w jakim stopniu – pod względem ilościowym i jakościowym – opanowali określone treści (wiadomości, sprawności i in.).	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Okoń W.: Nowy słownik pedagogiczny. Wyd. 3 popr. i uzup. WA Żak, Warszawa 2001 s. 304
16	Program edukacji (edukacyjny)	Dokument zawierający zbiór celów edukacyjnych, ogólnych i szczegółowych, opis założonych osiągnięć odbiorców, dla których jest przeznaczony, propozycje metod oceniania i procedury osiągania celów, treści służące realizacji celów oraz sposoby i warunki ich realizacji. Można wyróżnić różne rodzaje programów edukacji, np.: program nauczania/ szkolenia, program profilaktyczny, wychowawczy, program rozwoju.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
17	Pytania ewaluacyjne	Pytania, na które szukamy odpowiedzi w trakcie procesu badawczego.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
18	Raport ewaluacyjny	Opracowanie, które zawiera omówienie metodologii prowadzonego badania ewaluacyjnego, prezentację wyników uzyskanych w trakcie poszczególnych etapów badania (np. raport wstępny, cząstkowy, końcowy) oraz wnioski i rekomendacje.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
19	Triangulacja metod	Zastosowanie kilku metod badawczych, w celu skonfrontowania otrzymanych informacji i wykazania, że są one zgodne bez względu na przyjętą metodę.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Tołwińska-Królikowska E. (red.): Autoewaluacja w szkole. ORE, Warszawa 2010

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.